

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
DMPiA - 140 - 19 (2) /07

Warszawa, 1 lutego 2007 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Uprzejmie przekazuję **stanowisko Rady Ministrów** w sprawie
prezydenckiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy – Kodeks cywilny
(druk nr 880).**

Jednocześnie informuję, że do reprezentowania Rządu w tej sprawie
w toku prac parlamentarnych upoważniony został Minister Sprawiedliwości.

(-) Jarosław Kaczyński

Stanowisko Rządu

w sprawie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (druk nr 880)

Prezydencki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (druk 880) przewiduje nowelizację art. 442 Kodeksu cywilnego. Zaproponowane rozwiązanie polega na wydłużeniu terminu wymienionego w art. 442 § 1 zd. 2 z dziesięciu do dwudziestu lat, jeżeli szkoda wynika z uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. Projekt przyjmuje, że konsekwentnie należy tak samo wydłużyć termin określony w § 2 art. 442 k.c., który biegnie od chwili zdarzenia wyrządzającego szkodę. Proponowana zmiana § 1 art. 442 k.c. zmierza do zapewnienia ochrony interesów osób poszkodowanych w sytuacjach, gdy szkoda ujawnia się po długich okresach od zdarzenia wyrządzającego szkodę. Również proponowana nowelizacja § 2 art. 442 k.c. ma pełne uzasadnienie praktyczne. Doświadczenia ostatnich lat wskazują na to, że przestępstwa często ujawniają się dopiero po bardzo długim okresie, co uwzględniają przepisy prawa karnego, ustanawiając terminy przedawnienia przestępstw.

Niezależnie od propozycji zmiany § 1 i 2 art. 442 k.c. prezydencki projekt ustawy wprowadza nowy § 3 w tym artykule. Proponowane unormowanie pozwoli osobie, która osiągnęła pełnoletność, na dochodzenie roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych jej czynem niedozwolonym przez dwa lata od osiągnięcia pełnoletności. Dzięki temu rozwiązaniu pozwany nie będzie się mógł powołać na upływ trzyletniego terminu liczonego od chwili dowiedzenia się o szkodzie i o jej sprawcy, a zatem poszkodowany nie poniesie ujemnych konsekwencji nieporadności swojego byłego przedstawiciela ustawowego, który nie zadbał o dochodzenie roszczeń dziecka we wspomnianym terminie.

Należy zauważyć, że prezydencki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (druk 880) stanowi powtórzenie regulacji dotyczącej nowelizacji art. 442 Kodeksu cywilnego zawartej w rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy –

Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, uchwalonej przez Sejm w dniu 13 lipca 2006 r., a następnie zawetowanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Podjęta inicjatywa legislacyjna dotycząca nowelizacji art. 442 Kodeksu cywilnego, co do zasady, zasługuje na aprobatę.

Niemniej jednak należy podnieść, że przedłożona propozycja nowelizacji tego artykułu wymaga korekty z uwagi na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 września 2006 r. sygn. akt SK 14/05(Dz. U. Nr 164, poz. 1166). Powyższym wyrokiem Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 442 § 1 zd. drugie Kodeksu cywilnego, pozbawiający pokrzywdzonego możliwości dochodzenia odszkodowania za szkodę na osobie, która ujawniła się po upływie lat 10 od wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę, jest niezgodny z art. 2 i art. 77 ust. 1 Konstytucji. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 442 § 1 zd. drugie Kodeksu cywilnego traci moc obowiązującą z dniem 31 grudnia 2007 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że nie może być utrzymywany w systemie prawnym mechanizm powodujący istnienie pozornego prawa majątkowego, które od razu staje się nieskuteczne, podlegając natychmiast przedawnieniu. Wprowadza to w błąd ewentualnych beneficjentów prawa, tworząc złudzenie istnienia skutecznych instrumentów ochrony prawnej. Problem poprawności normatywnej kwestionowanego przepisu nie wiąże się z zastosowaniem samego mechanizmu przedawnienia do roszczeń odszkodowawczych z tytułu zaistniałej szkody ani też z określeniem długości terminów przedawnienia, ale z wadliwym określeniem początku biegu terminu przedawnienia. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego ustawodawca powinien zatem poprawić sam mechanizm liczenia terminu przedawnienia, nie wiążąc jego początku w wypadku szkód z momentem zdarzenia sprawczego, ale z momentem wystąpienia szkody. W uzasadnieniu powyższego wyroku Trybunał Konstytucyjny odniósł się również do propozycji nowelizacji art. 422 k. c. zawartej w prezydenckim projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (druk 880). Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że propozycja ta poprzez generalne wydłużenie terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych z tytułu odpowiedzialności *ex delicto* (do 20 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę) prowadzi do ograniczenia liczby sytuacji, w których powstanie samego prawa majątkowego (roszczenia

odszkodowawczego) zbiegałoby się z momentem przedawnienia. Samo jednak wydłużenie terminów przedawnienia nie rozwiązuje problemów, które mogą w przyszłości pojawić się na tle roszczeń z tytułu szkody na osobie, ujawnionej po upływie tak wydłużonego okresu. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego istota rzeczy sprowadza się do tego, od jakiego momentu będzie liczony ten termin, a nie do pytania o właściwą długość samego terminu.

Uwzględniając stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, można byłoby rozważyć uchylenie dotychczasowego art. 442 k.c i wprowadzenie do Kodeksu cywilnego nowej regulacji kwestionowanego przepisu, oznaczonej jako art. 442¹ k.c, w następującym brzmieniu :

„Art. 442¹ § 1. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

§ 2. Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia.

§ 3. W razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

§ 4. Przedawnienie roszczeń osoby małoletniej o naprawienie szkody na osobie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od uzyskania przez nią pełnoletności.”.

Proponowana regulacja § 3 art. 442¹ k.c. prowadzi do silniejszej ochrony interesów poszkodowanego w zakresie szkody na osobie poprzez odpowiednie ukształtowanie sposobu liczenia terminu przedawnienia roszczeń, tj. od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Rozwiązanie to umożliwiłoby objęcie ochroną takich sytuacji, w których szkoda na osobie ujawniła się po upływie 10 lat od momentu wystąpienia

zdarzenia sprawczego, ponieważ dopiero moment ujawnienia szkody określałby początek wymagalności roszczenia.

Proponowana regulacja § 3 art. 442¹ k.c. jest o tyle istotna, że w praktyce coraz częściej pojawiają się przypadki związane z opóźnionym ujawnieniem szkody w stosunku do zdarzenia ją wywołującego. Związane jest to z rozwojem nowoczesnej biotechnologii, w tym nowoczesnych metod diagnostyki medycznej, które umożliwiają, w sposób coraz bardziej precyzyjny i pewny, określenie związków pomiędzy bardzo nawet odległymi w czasie zdarzeniami (a więc pomiędzy jakimś czynnikiem sprawczym przed laty, a szkodą ujawnioną u pokrzywdzonego).

W takich przypadkach proponowany § 3 art. 442¹ k.c. umożliwiłby pokrzywdzonemu dochodzenie roszczeń o wyrządzenie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym.

Biorąc powyższe pod uwagę, Rząd postuluje skierowanie projektu do dalszych prac parlamentarnych, w toku których będzie można wypracować rozwiązania odpowiadające intencjom wyrażonym w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 września 2006 r. sygn. akt SK 14/05.